

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

The Strengthen Teacher Competency Program in Classroom Management
for School under Secondary Education Service Area Office 20

ARTICLE INFO

Article history:

Received 13 May 2019

Revised 4 July 2019

Accepted 5 August 2019

Available Online 11 March 2020

สุปราณี อรรถประจง^{1*} และ สุรชา อมรพันธุ์²

Supranee Atthaprajong^{1*}

and Suracha Amornpan²

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the current state, the desirable conditions and the needs about competency indicators of teacher and 2) to develop the program for enhancing teacher's classroom management competency for school under Secondary Educational Service Area Office Area 20. The samples consisted of 354 teachers. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for analyzing data were the mean and standard deviation. The research instrument was an evaluation form.

The results revealed that 1) The needs about competency indicators of teacher's classroom management for school under Secondary Educational Service Area Office Area 20, the current conditions of teacher competency in to study the current state, the desirable conditions and the needs about competency indicators of teacher's classroom management for school under Secondary Educational Service Area Office Area 20 in overall, at a low level. The desirable condition of teacher competency of teacher's classroom management for school under Secondary Educational Service Area Office Area 20 was at the highest level and 2) Program development for enhancing teacher classroom management competency for school under Secondary Educational Service Area Office Area 20. The possibility of the program and the documentation for the program showed that it was appropriate at the level and had the highest level of possibility.

KEYWORDS: STRENGTHEN TEACHER COMPETENCY / CLASSROOM MANAGEMENT

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ประเทศไทย
Master of Education (Educational Administration and Development) Faculty of Education Mahasarakham University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและการกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ประเทศไทย
Assoc. Prof. Dr. in Health Science and Sports Faculty of Education Mahasarakham University, Thailand.

* Corresponding author; E-mail address: gina.chilchill@gmail.com doi: 10.14456/joe.2020.43

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครู และ 2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบประเมินสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และ 2) ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ผลการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของโปรแกรมและเอกสารประกอบโปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสมและระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเสริมสร้างสมรรถนะครู / การบริหารจัดการชั้นเรียน

บทนำ

การศึกษาถือว่าเป็นพลังทางปัญญาสำหรับประชาชนในการพัฒนาตนเอง สังคม และชาติบ้านเมืองให้รุ่งเรือง ซึ่งโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ที่แข่งขันกันด้วยปัญญา ใช้ความรู้เป็นฐานในการทำงาน และให้ความสำคัญกับการพัฒนางานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมบุคลากรของประเทศ ให้มีความรู้และสามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ดังนั้น วิชาชีพครูจึงมีความจำเป็นต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคมไทยอันมีผลกระทบมาจากการพัฒนาในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ที่ทำให้ขอบข่ายของการสืบเสาะ ค้นคว้า แสวงหาและการถ่ายทอดความรู้ การเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว พร้อมกับการขยายอย่างกว้างขวางของความรู้แห่งศาสตร์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่ความจำเป็นในการปรับและเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาโดยรวมให้พัฒนาทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น วิชาชีพครูจึงทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นวิชาชีพในการพัฒนาคนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้ชี้นำสังคมได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) เมื่อครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในระบบการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญ เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) ดังนั้น ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องมีทั้งความสามารถด้านการสอนและความสามารถด้านอื่น ๆ รวมถึงต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะของการเป็นครูไทยมืออาชีพ อันก่อปรด้วยควมมีจิตวิญญาณของความเป็นครูและสร้างแรงบันดาลใจพัฒนาตนเอง ให้มีความเป็นครูที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์อย่างสม่ำเสมอ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2557) เพื่อให้การสอน

ของครูมีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า “ภายในปี 2556 ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามีศักยภาพ คุณภาพตามมาตรฐานและการรับรองวิชาชีพที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลายนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และทันต่อการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ” (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2551)

สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนอาศัยแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2549) ที่กำหนดให้การบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นสมรรถนะประจำสายงานของครูด้านคุณภาพการปฏิบัติงานประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน หมายถึง มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนมีการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนให้พร้อมใช้และปลอดภัยอยู่เสมอ 2) จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชาหมายถึงมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเอกสารประจำชั้นเรียนอย่างถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบันและมีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ 3) การกำกับดูแลชั้นเรียน หมายถึง มีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎกติกา ข้อตกลงในชั้นเรียน แก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัยโดยการสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียนและมีการประเมินการกำกับดูแลชั้นเรียนและนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2549)

ปัจจุบันการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษายังไม่มีความชัดเจนและไม่เป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอนเท่าที่ควร มีเพียงคู่มือการประเมินสมรรถนะครูที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบประเมินครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และเพื่อประเมินการปฏิบัติงานประจำปีเท่านั้น แต่คู่มือที่มียังขาดรายละเอียดถึงวิธีการขั้นตอนการปฏิบัติในการได้มาของแต่ละตัวบ่งชี้ ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มงานวิจัยสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสรุปในภาพรวมว่าการพัฒนาครูนั้นยังขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาครูจึงไม่มีคุณภาพและมาตรฐานที่ชัดเจนหลักสูตรและเนื้อหาไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู เน้นหลักการทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมได้ ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องหลักการอบรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนหรือไม่นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีโปรแกรมการพัฒนาที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถบอกรายละเอียดของขั้นตอนวิธีการไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นจะเห็นได้ว่าโปรแกรมการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการที่จะบอกให้ผู้ปฏิบัติได้รับรู้ถึงขั้นตอนวิธีการในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาและเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

จากการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้ดำเนินการบริหารจัดการแบบการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่สถานศึกษาตามภารกิจ โดยการจัดทำนโยบายแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการศึกษาแผนการศึกษาแห่งชาติแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีปัญหาและอุปสรรคใน

การบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจและไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งผลการประเมินคุณภาพของการศึกษาระดับชาติ (O-Net) ระดับคะแนนของแต่ละรายวิชายังคงต่ำกว่ามาตรฐาน จากสถานการณ์ดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 มีความตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่เป็นผลผลิตจากระบบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพกระบวนการบริหารและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีประสิทธิภาพเพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการบริหารจัดการชั้นเรียน ซึ่งปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ยังขาดโปรแกรมที่ใช้ประกอบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนที่ชัดเจนสำหรับให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้เป็นโปรแกรมในการพัฒนาดตนเอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20, 2559)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนคนหนึ่ง มีความสนใจที่จะศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยมุ่งศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน 2) ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา 3) ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน 4) การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน 5) ความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีขั้นตอนการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวกับ การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

2. สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย สร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการสอบถาม สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ 354 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษา สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ในระยะที่ 1 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น
2. ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
3. สร้างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษาและจัดทำคู่มือการดำเนินการ
4. ประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน
5. จัดพิมพ์โปรแกรมพัฒนาครูโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษาและจัดทำคู่มือการดำเนินการตามแนวทางฉบับจริงเพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยมีการครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน 2) ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา 3) ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน 4) การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน 5) ความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาขึ้นโดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ

องค์ประกอบโปรแกรม แล้วกำหนดประเด็นที่สำคัญที่จะประเมินจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา แล้วนำมาสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมประเด็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการในการเก็บข้อมูลจากทางคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้อำนวยการโรงเรียน

1.2 ติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง/ฝากครูและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน/จัดส่งทางไปรษณีย์

1.4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะศึกษาศาสตร์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือเค้าโครงวิทยานิพนธ์และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้การสัมภาษณ์

2.3 ประสานผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์เพื่อขออนุญาตวันและเวลาสัมภาษณ์

2.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่นัดหมาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.38$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และผลการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา ด้านความสะดวกในการจัดกิจกรรมด้านการเรียน ด้านการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของโปรแกรมและเอกสารประกอบโปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ ระดับมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีประเด็น ที่นำมาอภิปรายผลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาศาภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับน้อย และเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย จะได้ดังนี้ 1) ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน 2) ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน 4) ด้านความสะดวกในการจัดกิจกรรมด้านการเรียน 5) ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา ด้านสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 โดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบ อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย จะได้ดังนี้ 1) ด้านความสะดวกในการจัดกิจกรรมด้านการเรียน 2) ด้านการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน 3) ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน 4) ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน 5) ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะ กระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้กำหนดกรอบมาตรฐานในการพัฒนา เด็กนักเรียนในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นบุคลากรของชาติที่มีความรู้ความสามารถในการปรับตัว ช่วยเหลือตนเอง และมีทักษะชีวิตที่ดีมีความสุขเป็นที่พึงของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติได้จึงทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา หรือสาขาวิชาทางครูศาสตร์และศึกษาศาสตร์ให้มีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในการพัฒนาผู้เรียนวิชาชีพครูออกไปเป็นบุคลากรทางการศึกษา สรุปได้ว่าครูควรจะมีสมรรถนะความ เป็นมืออาชีพ ด้วยการเรียนรู้ให้ครอบคลุมในหมวดวิชาต่าง ๆ ได้แก่ วิชาศึกษาทั่วไป เช่น คุณธรรม จริยธรรม สิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น วิชาชีพครู เช่น ความรู้วิชาชีพครูการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบและการจัดการเรียนรู้การสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา และ วิชาเฉพาะด้าน เช่น วิชาเอกการประถมศึกษา หรือภาษาไทยที่ต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชา และมีทักษะในการ จัดการเรียนรู้และยังสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) ที่ให้กรอบแนวคิดสมรรถนะครูด้าน การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ว่า ประกอบด้วยการบริหารจัดการห้องเรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญการวัดและประเมินผลการเรียนรู้การวิจัย ภาษาและเทคโนโลยี การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และความเป็นครู

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล และขอขยาย เนื้อหาแบ่งออก 5 Module ได้แก่ 1. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน 2. ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน 3. ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา 4. การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน และ 5. ความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การระดมสมอง การศึกษาดูงาน และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สำหรับเทคนิคและเครื่องมือ ได้แก่ เอกสารประกอบ โปรแกรม ใบกิจกรรมทดสอบความเข้าใจ และแบบประเมิน

ส่วนการประเมินผล ประกอบด้วยประเมินตนเองก่อน ระหว่างและหลังการพัฒนา ประเมินการทำกิจกรรมตามกำหนด ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาด้วยตนเอง ประเมินการซักถาม และการให้ข้อคิดเห็น ประเมินการรายงานอบรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และโปรแกรมฯ ได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด การที่ผลปรากฏเช่นนี้ อธิบายได้ว่า ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ผู้วิจัยยึดตามแนวคิดของ สุวิมล ว่องวาณิช (2550) ที่ให้ความหมายของโปรแกรมว่า หมายถึงระบบโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของครูซึ่งในการพัฒนาโปรแกรมครั้งนี้ก็เพื่อเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ของครูในด้านการออกแบบการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้วิจัยยังได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและขอขยายเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน สรุปได้องค์ประกอบของโปรแกรมทั้งหมด 5 ส่วน จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการและการประเมินผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ภัทธิน ไชยวงศ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดบึงกาฬ พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดบึงกาฬมีส่วนประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลุ่มเป้าหมาย 4)เนื้อหา 5) การดำเนินการ และ 6) การประเมินผล การประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคายจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดบึงกาฬโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา
2. ด้านสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชาดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีแผนการดำเนินงาน กำหนดนโยบายการจัดชั้นเรียนเพื่อพัฒนาและเป็นแนวทางในการดำเนินงานในด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชาเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนทั้ง 5 ด้าน ไปใช้ในการบริหารงานด้านพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
4. หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดการฝึกอบรมและการเข้าร่วมสัมมนา จัดประชุมเพื่อให้ครูผู้สอนมีคุณภาพตามสมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารศึกษาและครูผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากการนำไปโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ไปใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภทริน ไชยวงศ์. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2548). *การเตรียมครูสู่นาครยุคศตวรรษที่ 21 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ปี 2549-2551*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. (2559). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2559*. อุดรธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2549). *รายงานประจำปี 2549*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *การวิจัยและพัฒนา นโยบายการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ : National Qualifications Framework (Thailand NQF)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุวิมล ร่องวางฉิม. (2550). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* [3rd ed]. New York: Harper and Row Publications.